

At udtrykke naturen

Kulturelle udtryksformer og værdier

At udfolde sig musisk, kunstnerisk, kreativt og skabende er en vigtig del af barnets udvikling. Mennesket har altid udtrykt naturen og naturoplevelse gennem sang, dans og billeder.

Det er skønt at forene oplevelserne i naturen med skabelse af små og store kunstværker. Brug naturens materialer og oplevelserne derude i kreative udfoldelser. Bring maling, snor, lim og gips med ud, og lad jer inspirere af træernes susen og bladenes raslen.

Mulighederne er uendelige, dette aktivitetsark er blot til inspiration.

FORFATTER: Ina Fischer Andersen og Ida Kryger
TEGNER: Bryan d'Emil

Friluftsrådet

Grønne Spirer
www.groennespirer.dk

AKTIVITET 1 *Sange om årstiderne*

Mange gamle sange beskriver årets gang i naturen. Man var jo afhængig af vind og vejr på en anden måde end i dag. En sang om blæsten, frosten, træerne eller kornet på marken kan være en fin optakt til en tur ud i landskabet.

Syng eventuelt jeres årstidssang hver dag i en periode, og skift den så ud.

Eksempler: »Uh, hvor det blæser«, »Se, se, se, i nat er faldet sne«, »Forår, forår kom nu snart, vi har ventet længe«, »Marken er mejet« osv.

AKTIVITET 2 *Børnehavens sang og dans om naturen*

Lav en sang, der handler om jeres tur i skoven, på marken osv. I kan for eksempel synge om de dyr, træer eller andre ting i naturen, som I har oplevet på en tur. I kan også bare bruge fantasien og vælge frit.

Tag udgangspunkt i melodien og dansen fra »Tornerose er et vakkert barn«. Lad børnene gå i rundkreds, mens de holder hinanden i hånden og synger. I stedet for at »Tornerose, Den onde fe og Prinsen« kommer ind i midten af cirklen, så kommer »en stor grøn frø, en sort skovsnegl og et stort egetræ« eller lignende ind i midten.

EKSEMPEL:

*Kastanjabakken var på tur,
var på tur, var på tur
Kastanjabakken var på tur,
Var på tur.*

Vælg »en stor grøn frø«, som går ind midt i cirklen og hopper en tur. Resten går i rundkreds og synger:

*Så mødte vi en stor grøn frø, stor grøn frø, stor grøn frø
Så mødte vi en stor grøn frø, stor grøn frø.*

AKTIVITET 3 *Pressede blomster, græsser og blade.*

I skal bruge gamle aviser, tunge bøger, karton og friske blomster, græsser og blade.

Tag på tur og find flotte blomster, græsser og blade, og når I kommer hjem, kan I lægge planter og blade mellem nogle aviser. Læg noget hårdt nedenunder og noget tungt oven på aviserne. Efter 1-2 dage skal I skifte aviserne ud.

Når planter og blade er helt tørre efter 1-2 uger, kan I lave postkort, dækkeservietter (blomsterne lamineres) eller måske børnehavens eget lille herbarium. Et herbarium er en plantesamling, hvor tørrede planter tapes eller limes på karton, og plantens navn samt dato og findested angives.

AKTIVITET 4 *Lav et kæmpe fantasitræ*

I kan bruge de pressede blade til at lave et flot fantasitræ. På et stort stykke papir (f.eks. en papirsdug) tegnes et træ, som måler fra gulv til loft. Træet dekoreres med de pressede blade og måske blomster og dyr, som børnene selv

tegner eller klipper ud af kulørte blade. Jeres Bøge-Ege-Kastanie-Linde-Pile-træ er et godt udgangspunkt for at snakke om, hvor forskellige træernes blade faktisk er.

AKTIVITET 5 *Kaffefiltre i efterårets farver*

I gamle dage brugte man blomster og blade til at farve f. eks. tøj med. I kan selv prøve at farve med blade. En nem øvelse er at farve kaffefiltre med efterårets mange farvede blade. I skal finde blade fra forskellige træer og smuldre/klippe/masse dem meget fint i forskellige glas

med sprit i. Husk at holde blade i forskellige farver for sig. Spritten »trækker« nu farven ud af bladene. Når spritten efter nogen tid har fået farve, kan I sætte kaffefiltre ned i spritten og se hvad der sker. Filtrene kan eventuelt klippes til firkantede eller runde figurer inden øvelsen.

AKTIVITET 6 *Plantefarvning af garn*

I kan også prøve at farve uldgarn i en gryde over bål. I skal bruge Alun for at gøre ulden mere modtagelig for farven. Start med at varme uldgarn og Alun op i vand. Det skal simre en time. Så er I klar til at farve ulden. Lav et koldt vandbad og fyld plantedele i. Der skal

være meget vand og en del plantemateriale i forhold til garnmængden.

Prøv med disse planter, mange af dem brugte man også til at farve med i vikingetiden: Birkeblade, Rejnfan, Valnød (blade og skaller), Kamille, Ellekogler og -blade, Lav, Egeblade og -bark

AKTIVITET 7 *Mal med blomster, bær og saft*

Prøv at plukke græs eller blomsterhoveder af gule, blå og røde blomster og mal med dem på et stykke karton. Med blyanter kan I tegne omridset af figurerne op. Brombær og hyld ma-

ler kraftigt og det gør rødbedesaft også. Prøv med pensler eller mal med bærrerne og stave af rødbeder direkte på papiret.

AKTIVITET 8 *Lav farvetryk med flotte blade*

I skal bruge flotte friske blade, akrylfarver, karton og kageruller.

Tag på tur i skoven for at samle blade i forskellige størrelser og faconer. Find nogle

flotte farver frem og mal bladene på den ene side. Læg bladet på et stykke papir med farven nedad. Kør henover bladet, for eksempel med en kagerulle. Så får man flotte farvetryk af bladet.

AKTIVITET 9 *Mal med akrylfarver på store sten*

I skal bruge store, flade sten, akrylfarver, blyanter og tuscher.

Tag på stranden eller andre steder, hvor I kan finde store flotte sten. Når I kommer hjem, skal I vaske stenene. Når de er tørre, kan I begynde at tegne og male på dem. På lyse sten

kan I starte med at tegne med blyant eller en tynd tusch. På den måde kan I rette figuren til. Mal på stenene med akrylmaling. I kan male edderkopper og mariehøns eller blomster, blade, fisk og måske en sol. I kan lægge stenene ved indgangen som en flot velkomst.

AKTIVITET 10 *Lav selv pensler*

Har I adgang til tagrør, kan I hurtigt lave jeres egne pensler. Knæk blomsterstanden (tagrørens brune dusk) af, den udgør penslens hår. Stik dusken ned i et andet stykke tagrør på

ca. 10 cm. Det er skaftet. Så er penslen klar. Penslens kvalitet afhænger af årstiden og hvor udsprungen blomsterstanden er.

AKTIVITET 11 *Tegn med jeres egne blækpenne*

Et tagrør skæres skråt over, og der laves en lille revne i den skrå spids. Blækket kan man også selv

lave af jernsøm, der lægges i vand med 10 agern og lidt egebark. Det er klar efter nogle dage.

AKTIVITET 12 *Lerperler brændt på bål*

Bring noget ler med jer ud og lav jeres egne perler. I kan prikke hul igennem med en lille pind og ridse mønstre udenpå. Perlerne skal

tørre en dags tid, før I bager dem i en metalæske i bålet's gløder.

AKTIVITET 13 *Lav en olielampe af ler*

Man former en lille flad skål med en tut som vist på tegningen. Denne brændes som lerperlerne ovenfor og ligner, når den er færdig, faktisk et rigtigt stykke lertøj som dem vikingerne lavede. Man kan bruge lampeolie eller almindeligt madolie, som man hælder i skålen, og så sætter man en lille væge ned i tutten. Vægen kan I selv lave af den lysesiv, man finder i fugtige områder. Pil den grønne skal af lysesiven og brug den hvide, bløde kerne i jeres olielampe.

AKTIVITET 14 *Lav en uro med dyr og planter*

I skal bruge troldegrene eller andre grene, som I finder i skoven samt sort sytråd, hvidt pap, tuscher og en hullemaskine.

Lav en uro, der fokuserer på et bestemt sted i naturen – for eksempel søen, skoven eller stranden. Snak med børnene om, hvad der lever af dyr og planter på stedet. Lad børnene vælge et dyr eller en plante. De skal tegne dyret/plan-

ten på et stykke hvidt pap og klippe det ud. Så skal de lægge farver på. Hæng de forskellige dyr og planter op i grenen med en sytråd. I kan lave flere uroer, der fokuserer på forskellige naturområder. Uroerne bliver ekstra flotte, hvis den suppleres med små naturting fra området så som tørre blomster, blade, frøkapsler, fjer, sneglehuse og hvad børnene ellers finder.

AKTIVITET 15 *Fotografer naturen på forskellige årstider*

I skal bruge et digitalkamera, karton i forskellige farver, limstifter, sakse, tuscher og papir. Find et spændende sted i naturen. Det kan være skov, mark, vandløb, gadekær, park eller strand. Vend tilbage til det samme sted på forskellige årstider.

Tag fotos af de ting på jeres sted, der viser, hvilken årstid det er. Om efteråret kan det f.eks. være nedfaldne blade i skovbunden, svampe, træer, nødder, kastanjer etc. Om vinteren kan

det være fugle ved foderbrættet, is eller sne, træer uden blade etc.

Print fotografierne ud på papir og lim dem op på et stykke karton. Med udgangspunkt i fotografierne kan børnene tegne deres egne årstidsbilleder. Når året er gået, har I fire store fotoplancher. Hæng dem ved siden af hinanden og snak om, hvad der sker i naturen på de forskellige årstider.

AKTIVITET 16 *Insekter og edderkopper i trylledej*

I skal bruge trylledej, hobbyfarver, pensler, lak og korte knappenåle (kortnåle). Trylledej laves af to kopper mel, en kop fint salt, en skefuld spiseolie og lunkent vand. Bland og ælt dejen til den hænger sammen uden at klistre. Tilsæt vandet efter behov. Dejen kan holde sig længe i en plastikpose. Bliver den for blød, så bland lidt mere mel i.

I kan tage ud i naturen og se på insekter såsom bænkebidere, biller, mariehøne, myrer, ørentvist, fluer, bier, sommerfugle, grøshopper osv. Se også om I kan finde edderkopper. Vil I gøre noget særligt ud af det, kan I jo fange nogen og tage dem med ind i et glas, mens I arbejder. Prøv at forme insekter og edderkopper af trylledejen. De skal være ret store, så de ikke knækker for nemt. Brug kortnåle som

følehorn. Kortnåle kan også fungere som ben. Lad insekter og edderkopper tørre et par dage og mal dem så med hobbyfarver. Knappenålene kan også males.

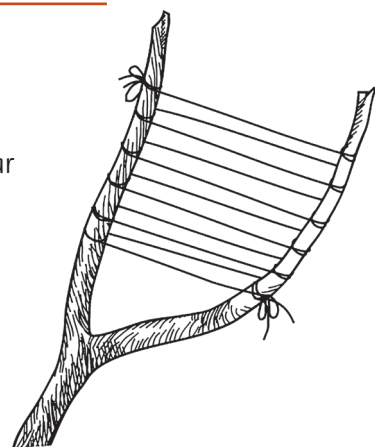
Når I laver smådyrene af trylledej kan I jo tænke på at:

- Insekter har seks ben – edderkopper har otte ben
- Insekter har to øjne – edderkopper har ofte otte øjne
- Insekter har følehorn – det har edderkopper ikke
- Insekters krop består af tre dele – hoved, forkrop og bagkrop
- Edderkoppers krop består af to dele – en forkrop med hoved og en bagkrop.

AKTIVITET 17 *Lav en flot naturvæv*

I kan lave jeres egne væverammer af kraftige grene. Brug f.eks. en gaffelgren eller bøj et stykke pil rundt i en bue, og bind den på en tværgren, så I får noget, der ligner en meget spændt bue. I kan også binde fire pinde sammen til en mere traditionel firkantet væv. Bind knytttegarn fast på væven og før det frem og tilbage med et lille mellemrum, indtil der

ikke kan være flere snore på. Så er I klar til at væve med almindeligt garn, eller måske med naturens materialer: græs siv, lange blade etc.

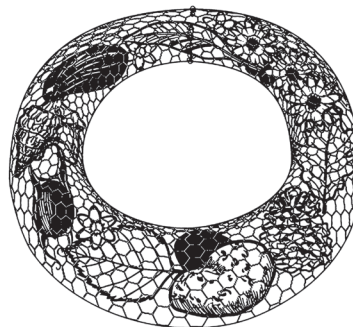
AKTIVITET 18 *Kranse af pil eller troidhassel*

Man kan hurtigt lave en fin kranse af pil eller troidhassel. Find en bøjelig gren og vikkel den

rundt nogle gange og omkring sig selv til sidst. Nu kan kransen pyntes med blomster.

AKTIVITET 19 *Høsenetskranse med pynt udenpå eller materialer inden i*

Høsenet af en tilpas bøjelig kvalitet kan formes til kranse, som bliver rigtigt flotte, hvis de pyntes med blomster, blade og mos. En anden mulighed er at fylde kransen op med naturmaterialer: bær, skaller, nødder og mange andre ting. På den måde kan selv de mindste lave natur-kranse.

AKTIVITET 20 *Affaldskunst*

Affald er ikke bare affald. Det kan genbruges, og en af de nemmeste måder at genbruge på, er ved at lave »skrammel-kunst«. Mange rigtige kunstnere benytter sig af gamle dåser, cykler, blade og jern i deres kunstværker.

I kan bede forældrene samle affald ind og aflevere til jer, eller I kan undersøge institutionens egen affaldspose. Sjovest er det dog at tage på stranden, i skoven eller blot langs grøftekanalen og samle efterladte ting sammen.

Aftal på forhånd, at de voksne kan sige nej til farlige og ulækre ting såsom glasskår, halvråddent mad etc.

Det indsamlede materiale kan med en god lim klistres op på karton og blive et flot billede. Men I kan også lave en rigtig affaldsskulptur med lim og snor, som vokser sig større og større i løbet af projektperioden. En anden mulighed er et gipsbillede af affald (se nedenfor).

AKTIVITET 21 *Gipsbilleder*

Gips er godt at arbejde med, når man vil lave billeder af naturmateriale. Gips laver man af gipspulver og vand, som røres sammen til en lind masse. Brug bunden af mælkekartoner

eller større flade træ- eller metalkasser som ramme. Hæld gipsmassen i, og sæt nu de naturmaterialer børnene har fundet fast i gipsen.

AKTIVITET 22 *Brug naturens egne materialer*

Det kan være et mål i den kreative proces, at I forsøger stort set at holde jer til naturens egne materialer: Kan I lave små dyr, billeder, figurer,

pynt m.m. alene ved hjælp af naturens egne materialer og en enkelt tube lim?

AKTIVITET 23 *Få besøg af en kunstner*

Mange rigtige kunstnere bruger naturen som inspiration. Staffeli og maling er med, når de maler f.eks. et landskab. Der er mange kunstnere, der gerne tager ud i børneinstitutioner

for at hjælpe og vejlede. Hvis I tydeliggør jeres ønske om et naturprojekt, vil de fleste kunne lave et forløb, hvor natur og kunst forenes.